

Eğitim bilimlerinde birbiri ile karışan kavramlar.

Kaçma Koşullanması - Kaçınma Koşullanması Farkı

Kaçma koşullanması kaçınma koşullanması arasındaki farkı bilmek KPSS denemelerinde ve sınavda arkadaşlara büyük fayda sağlayacaktır. Öğrenme psikolojisinin en sık karıştırılan bu iki kavramına açıklık getirelim.

Kaçma koşullanması tepkisel koşullanmadır. Kaçınma koşullanması edimsel koşullanmadır. Kaçma koşullanması durum ortaya çıktıktan sonra ortamdan uzaklaşmadır. Kaçınma koşullanması ise durum ortaya çıkmadan uzaklaşmadır. Bu durumu örneklendirmek gerekirse; Yanan bir sobaya elini değdiren çocuk elini çektiğinde kaçma davranışı gösterir. Yani durum ortaya çıktıktan sonra uzaklaşma vardır. Çocuk elini yakmamak için sobadan uzak durursa kaçınma davranışı göstermiş olur. Yani durum ortaya çıkmadan önce uzaklaşma vardır. Kaçınma her zaman kaçmayı kapsar. Yani bir olayda kaçınma varsa daha önceden kaçma davranışı gösterilmiştir.

Zıt tepki ve karşı koşullamanın farkı:

Zıt tepki Guthrie ait bir kavramdır. Zıt tepki istenmeyen tepkiye neden olan bir koşulsuz uyarıcının (doğuştan organizma üzerinde etkisi olan örneğin yiyecek, ancak organizma bu koşulsuz uyarıcı sonucunda istenmeyen bir verecek) bu koşulsuz uyarıcının tam tersini çıkarabilecek güçte ve onunla başedebilecek, ona zıt başka bir tepki çıkarabilecek koşulsuz uyarıcı ile eşleştirilmesi sonucu daha baskın olan koşulsuz uyarıcının (organizma üzerinde her koşulsuz uyarıcı aynı güce sahip değildir. burda iki koşulsuz uyarıcı vardır ve bunlar birbirinin zıttı tepkiler çıkarırır. Örneğin bir koşulsuz uyarıcı hoşlanma tepkisi çıkarırken diğeri nefret tepkisi çıkarmalı) olumsuz tepki çıkaran koşulsuz uyarıcının artık diğeri olumlu tepki çıkaran koşulsuz uyarıcının çıkardığı tepkiyi çıkarmaya başlamasıdır. Yani tam tersi bir tepki çıkarmaya başlamasıdır.

Örneğin kedinize dokunduğunuzda kediniz bundan rahatsız olup saldırganlık ve öfke tepkileri versin (koşulsuz uyarıcı dokunma ve istenmeyen koşulsuz tepki saldırma, hoşlanmama, öfke) biz bu istenmeyen tepkinin zıttını çıkarmak istiyoruz yani kediye dokunduğumuzda saldırma ve hoşlanmama tepkisi yerine kedinin hoşlanma tepkisini göstermesini istiyoruz, Bunun için hoşlanmama tepkisini çıkaran dokunma uyarıcısı ile bu uyarıcının çıkardığı tepkinin tam zıttını çıkaran et uyarıcı (et kedide hoşlanma tepkisinden olur) ile birlikte vererek. Kedinin dokunmaya (koşulsuz uyarıcısına) verdiği hoşlanmama tepkisi yerine artık etin (koşulsuz uyarıcı) çıkarmış olduğu hoşlanma tepkisini verecektir.

Burda kedi kendisi için hangi koşulsuz uyarıcı daha baskınsa o koşulsuz uyarıcının tepkisini göstermeye başlar. Eğer bu örneği şok ve eti birlikte vererek yapsa idik. şöyle bir süreç işlerdi:

koşullanma öncesi

koşulsuz uyarıcı koşulsuz tepki

Şok-----korku

et-----hoşlanma

Koşullanma süreci

koşulsuz uyarıcı   koşulsuz tepki

et+şok----- (tekrar)---korku

zıt tepki koşullanması sonucunda;

koşulsuz uyarıcı koşulsuz tepki

şok-----korku'çıkartır

et-----şok çıkarır

Çünkü burda daha baskın olan koşulsuz uyarıcı şok'tur.

Başka örnek

ilaç içme-----mide bulantısı

meyve suyu-----hoşlanma

ilaç+meyve suyu(birlikte tekrar tekrar verme)

Koşullanma sonrası

hangi koşulsuz uyarıcı baskınsa onun tepkisi çıkar

ya ilacı artık içebilecek

ya da meyve suyundan da hoşlanmamaya başlayacak

Karşı koşullama (karşıt koşullama)

Karşı koşullanmada ise bir koşullu uyarıcının (DİKKAT EDİN BURDA KOŞULLU UYARICI..zıt tepkide koşulsuz uyarıcı idi. Yani burda bir öğrenilmiş bir tepki var. Bu öğrenme tepkisel koşullanma ile oluşur) tam tersi tepkiye neden olabilecek başka bir koşulsuz uyarıcı ile birlikte verilmesi sonucu istenmeyen tepkiyi çıkaran koşullu uyarıcının önceki çıkardığı tepkinin tam tersini çıkarmaya başlaması söz konusudur.

karşı koşullama:

koşullanma öncesi

koşullu uyarıcı koşullu tepki

okul ----- korku

oyun -----hoşlanma

koşullanma süreci

koşullu uyarıcı

koşullu tepki

okul+oyun(tekrar)-----hoşlanma

okul-----hoşlanma

okul önceden korkuya neden olurken şimdi okuldan hoşlanıyor...

burda dikkat edilmesi gereken bir koşullu uyarıcının (okul) çıkardığı tepkinin (korkma) artık tam tersi çıkıyor (hoşlanma)

Zıt tepkide ise bir koşulsuz uyarıcının (ilaç/hap içme) çıkardığı koşulsuz tepkinin (kusma/mide bulantısı) tam tersi çıkıyor (hoşlanma)

(Bu açıklamalar hiç bir kpss kitabında mevcut değildir)

İçsel Konuşma, Özel Konuşma, Monolog Farkı

İçsel konuşma (özel konuşma) vygotsky'e ait bir kavramdır. Çocuklar zor bir etkinlikte karşılaştıklarında etkinliği yaparken etkinlikle ilgili yönergeleri sözlü olarak tekrarlar sonra uygular. bu konuşma tarzı daha sonra 6-7 yaşına doğru içselleşir. yani içinden konuşur. Örneğin; çocuk kartondan ev yaparken şöyle bir konuşma yapabilir:

önce kartonu şöyle keseceğim (sonra bunu gerçekleştirir)

sonra şurdan katlayacağım, sonra bunu şöyle yapıştırıcam der.

burda çocuk keni kendini yönlendirir. yani kendi bilişsel gelişimine yardımcı olur.

Piaget iki tür benmerkezci konuşmadan bahseder. ilki “benmerkezci konuşma”dır. Bu durumda çocuk kendi

hakkında konuşur, iletişim çabası yoktur, cevap beklemez, karşısındakinin kendisini dinleyip dinlemediğinin önemi yoktur.İkincisi “sosyalleşmiş konuşma”dır. Bu konuşma biçiminde çocuk diğerleriyle bir alışverişe teşebbüs eder, yani kızar, talepte bulunur veya bilgi alır.benmerkezi konuşma seslidir ve bu konuşma yanında birileri varken gerçekleşir ancak çevresindeki insan ya da insanlarla iletişim kurmadan kendi kendine konuşur.

örneğin oyuncağı ile oynarken ya da her hangi bir etkinlikle uğraşırken yanında birileri varken sesli olarak keni kenine amaçsız şekilde konuşması...

örneğin; bebeğimin saçları, var kaşları var vb...konuşmalar..

ancak burada bir problemi çözme ya da zor bir etkinliği başarma durumu söz konusu değildir.

14 Kasım, 2009 06:42

Hüseyin Doğan dedi ki...

alışma ve duyarsızlaşmanın farkı

Duyarsızlaşma içten gelen uyarıcıların sürekli algılanması sonucu bu uyarıcılara karşı meydana gelen tepki gücündeki azalmadır. Alışma ise fiziksel uyarıcılara karşı tepki gücünde meydana gelen tepki gücündeki azalmadır.

alışma 5 duyu iel ilgili uyarıcıların verilmesine devam edildiği halde tepki gücündeki azalma (örnek sarımsak kokusu, dayak, sıcaklı, ışık vb) bunların hepsi fiziksel uyarıcılardır.

Duyarsızlaşma ise içten gelen uyarıcıların sürekli verilmesine rağmen bir müddet sonra ise bu uyarıcılara (bunlar duyuusal uyarıcılardır) tepki gücündeki azalmadır. örneğin; çocuk esirgeme yurduna atanan bir öğretmenin ilk başta çocuklara acıması, senenin sonunda doğru bu acıma duygusunun azalması..

14 Kasım, 2009 06:47

kemal dedi ki...

Çok güzel bir başlık hocam Allah razı olsun, bazen daimicil ve esasicilik karışyo hocam pratik olarak nasıl ayırabilir?

15 Kasım, 2009 07:29

Hüseyin Doğan dedi ki...

Daimicilik ve esasiciliğin farkı

Daimiciler İnsanlar her yerde aynı olduğu için her yerde aynı eğitim amaçları takip edilmelidir. Temel ahlak ve karakter ilkeleri eğitimin temelini oluşturmalıdır. Bireylerin entelektüel bir eğitim alması esastır. Eğitim yaşama hazırlık olmalıdır. Herkes için bir tek program yeterlidir. Eğitimin amacı sezgi yeteneğine sahip zihinsel yönden parlak liderler yetiştirmektir.

Esasiciler eğitimin amacı zihinsel gelişime yardımcı olup yetenekli kişileri eğitmektir. Ayrıca bireyin toplumsallaşmasını sağlama, kültürel değerleri kazandırma ve koruma, zihinsel yetenekleri geliştirmek önemli

hedeflerdir. Okul programlarının geliştirilmesinde ağırlığı konu alanına verirler. Temel konuların (ilköğretimde okuma, yazma ve aritmetik gibi temel beceriler) etkin bir biçimde okutulmasını gerekli olduğunu savunur. Bu beceriler temeldir. Esasicilere göre eğitim, insanlığın mirası olan geçmiş kültür deneyimlerine dayanmalıdır. Bu değerler eğitim yoluyla gelecek kuşaklara aktarılmalıdır

Daimicilikte okul hayata hazırlar esasicilikte topluma uyum sağlama vardır.

Esasicilikte pozitif bilimler önemlidir. ezber ve zorlama vardır öğretmen yönlendirir. konu alanı ağırlıklı programlar uygulanır gelenekler öğretilmelidir.

Daimicilikte sorgulama vardır

daimicilikte ise evrensel değerler önemli.büyük kitaplar,klasik eserler önemli.(yani daimi eserler)

Üstün zekalı bireylerle uğraşılır.

daimiciler herşey zihinde vardır bunu sorgulama ile öğrenciye buldurmak lazım derken

esasiciler öğrenci aklı boştur soru sorarak kafalarını karıştırmamak lazım ve herşeyi onlara öğretmek gerekir der

- daimici: eğitim hayata hazırlıktır

- esasicici: eğitim kültürel aktarımdır

- daimici: klasik eserler büyük kitaplar

- esasicici: temel eserler öğretilmeli

- daimici eğitim evrenseldir değişmez entelektüel eğitim

- esasicici : elit yetenekli kişiler yetiştirmeli

değerlendirmeleri: öğretmen müfredatın dışında soru soramaz

- öğrenci merkezli yaklaşımlar kullanamaz

Her ikisi de öğrenci merkezli değildir, öğrencilerin ilgileri ihtiyaçları dikkate alınmaz. Öğrenci merkezli değildir. Esaslar seçmeli ders ve mesleki eğitimi kabul ederler. Bu yönüyle daimicilerden daha esnekler. 2005 yılında kadar eğitim programlarımız daimicilik felsefesine yani konu ağırlıklı programlara dayalı idi.
